PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2005. gada 29. novembrī *

Lieta T-52/02

Société nouvelle des couleurs zinciques SA **(*SNCZ*)**, Bušēna [*Bouchain*] (Francija), ko pārstāv R. Sent-Estebans [*R. Saint-Esteben*] un Ī. Kalvē [*H. Calvet*], *avocats*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko sākotnēji pārstāvēja F. Kastiljo de la Torre [*F. Castillo de la Torre*] un F. Lelīvrs [*F. Lelievre*], pēc tam Kastillo de la Torre un O. Benē [*O. Beynet*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja,

par prasību atcelt 3. pantu Komisijas 2001. gada 11. decembra Lēmumā 2003/437/EK par procedūru saskaņā ar EK Līguma 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (lieta

* Tiesvedības valoda — franču.

COMP/E-1/37.027 — Cinka fosfāts) (OV 2003, L 153, 1. lpp.) vai, pakārtoti, prasību samazināt prasītājai uzliktā naudas soda apmēru.

EIROPAS KOPIENU PIRMĀS INSTANCES TIESA
(piektā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja P. Linda [*P. Lindh*], tiesneši R. Garsija-Valdekasass [*R. García-Valdecasas*] un Dž. D. Kuks [*J. D. Cooke*],

sekretārs J. Plingers [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 2. jūlijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Fakti

1 *La Société nouvelle des couleurs zinciques SA* (turpmāk tekstā — "prasītāja" vai "*SNCZ*") ir saskaņā ar Francijas likumiem nodibināts uzņēmums, kas ražo cinka fosfātu un cinka hromātus, stronciju un bāriju. Visas šīs preces ir krāsu un apšuvumu ražošanā izmantojamais neorganiskais pretrūsas pigments. 2000. gadā *SNCZ* apgrozījums pasaulē bija 17,08 miljoni EUR.

2 Kaut arī to ķīmiskās formulas var būt dažādas, cinka ortofosfāti ir homogēns ķīmisks produkts ar vispārēju nosaukumu "cinka fosfāts". Cinka fosfāts, ko iegūst no cinka oksīda un fosforskābes, tiek bieži izmantots krāsu ražošanā kā neorganisks pretrūsas pigments. Tas tiek laists tirgū vai nu kā standarta cinka fosfāts, vai kā modificēts vai "aktivēts" cinka fosfāts.

3 2001. gadā lielākā daļa pasaules cinka fosfāta tirgus piederēja šādiem pieciem cinka ražotājiem Eiropā: *Dr. Hans Heubach GmbH & Co. KG* (turpmāk tekstā — "*Heubach*"), *James M. Brown Ltd* (turpmāk tekstā — "*James Brown*"), *SNCZ*, *Trident Alloys Ltd* (turpmāk tekstā — "*Trident*") (agrāk — *Britannia Alloys and Chemicals Ltd*, turpmāk tekstā — "*Britannia*") un *Union Pigments AS* (agrāk — *Waardals AS*) (turpmāk tekstā — "*Union Pigments*"). No 1994. līdz 1998. gadam standarta cinka fosfāta vērtība tirgū paaugstinājās līdz apmēram 22 miljoniem EUR gadā pasaulē un līdz apmēram 15–16 miljoniem EUR gadā Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ). EEZ *Heubach*, *SNCZ*, *Trident* (agrāk — *Britannia*) un *Union Pigments* piederēja ļoti līdzīgas daļas 20 % apmērā no standarta cinka tirgus. *James Brown* piederēja nedaudz mazāka tirgus daļa. Cinka fosfāta pircēji ir lielās krāsu fabrikas. Krāsu tirgū dominē vairākas daudznacionālas ķīmijas [nozares] grupas.

4 1998. gada 13. un 14. maijā Komisija vienlaikus un bez brīdinājuma uzsāka pārbaudes *Heubach*, *SNCZ* un *Trident* telpās saskaņā ar 14. panta 2. punktu Padomes 1962. gada 6. februāra Regulā Nr. 17 — pirmajā regulā par Līguma 85. un 86. panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.). No 1998. gada 13. līdz 15. maijam, rīkojoties pēc Komisijas lūguma, piemērojot Eiropas Ekonomikas zonas līguma (EEZ) 23. protokola 8. panta 3. punktu, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) Uzraudzības iestāde vienlaikus un bez brīdinājuma uzsāka pārbaudes *Union Pigments* telpās saskaņā ar 4. protokola II sadaļas 14. panta 2. punktu EBTA dalībvalstu līgumā par Uzraudzības iestādes un tiesas izveidošanu.

5 Administratīvā procesa laikā *Union Pigments* un *Trident* informēja Komisiju par savu nodomu pilnībā sadarboties ar Komisiju saskaņā ar Komisijas 1996. gada 18. jūlija paziņojumu par naudas soda neuzlikšanu vai tā apmēra samazināšanu lietās par aizliegtām vienošanās (OV 1996, C 207, 4. lpp., turpmāk tekstā — "Paziņojums par sadarbību") un abas iesniedza paziņojumu par aizliegto vienošanos (turpmāk tekstā — "*Union Pigments* paziņojums" un "*Trident* paziņojums").

6 2000. gada 2. augustā Komisija izdeva iebildumu paziņojumu, kas attiecas uz uzņēmumiem — lēmuma adresātiem, ieskaitot prasītāju; minētais lēmums ir šīs prasības priekšmets (skat. šī sprieduma 7. punktu). Savā 2000. gada 1. decembra atbildē uz iebildumu paziņojumu prasītāja atzina, ka pēc būtības neapstrīd tajā izklāstītos faktiskos apstākļus.

7 2001. gada 11. decembrī Komisija pieņēma Lēmumu 2003/437/EK par procedūru saskaņā ar EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (lieta COMP/E-1/37.027 — Cinka fosfāts) (OV 2003, L 153, 1. lpp.). Saistībā ar šo spriedumu tika ņemts vērā lēmums, kas paziņots attiecīgajiem uzņēmumiem un kas ir pievienots prasības pieteikumam (turpmāk tekstā — "Apstrīdētais lēmums"). Šis lēmums atsevišķos aspektos atšķiras no tā, kas tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

8 Apstrīdētajā lēmumā Komisija norāda, ka laikposmā no 1994. gada 24. marta līdz 1998. gada 13. maijam starp *Britannia* (no 1997. gada 15. marta — *Trident*), *Heubach*, *James Brown*, *SNCZ* un *Union Pigments* bija noslēgta aizliegta vienošanās. Šī vienošanās attiecās tikai uz standarta cinka fosfātu. Vispirms aizliegtās vienošanās dalībnieki īstenoja vienošanos par tirgus sadali ar ražotāju pārdošanas kvotām. Otrkārt, katrā sapulcē tie noteica "zemākās" vai "ieteicamās" cenas un tās kopumā arī ievēroja. Treškārt, pastāvēja arī zināma klientu sadale.

9 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir šāda:

"1. pants

Britannia [..], [..] *Heubach* [..], *James* [..] *Brown* [..], [*SNCZ*], *Trident* [..] un [*Union Pigments*] ir pārkāpušas Līguma 81. panta 1. punkta un EEZ līguma 53. panta 1. punkta noteikumus, piedaloties ilgstošā vienošanās izpildē un/vai saskaņotās darbībās cinka fosfāta nozarē.

Pārkāpuma ilgums ir šāds:

[..]

a) attiecībā uz [..] *Heubach* [..], *James* [..] *Brown* [..], [*SNCZ*] un [*Union Pigments*]: no 1994. gada 24. marta līdz 1998. gada 13. maijam.

[..]

3. pants

Par 1. pantā minēto pārkāpumu uzliek šādus naudas sodus:

a) *Britannia* [..]: 3,37 miljoni EUR;

b) [..] *Heubach* [..]: 3,78 miljoni EUR;

c) *James* [..] *Brown* [..]: EUR 940 000;

d) [*SNCZ*]: 1,53 miljoni EUR;

e) *Trident* [..]: 1,98 miljoni EUR;

f) [*Union Pigments*]: EUR 350 000.

[..]"

10 Naudas sodu apmēra aprēķināšanai Komisija izmantoja metodi, kas ir izklāstīta Pamatnostādnēs soda naudas [naudas soda] noteikšanai, ko uzliek, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp., turpmāk tekstā — "Pamatnostādnes"), un Paziņojumu par sadarbību.

11 Tādējādi Komisija vispirms noteica "pamatsummu", ņemot vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu (skat. Apstrīdētā lēmuma 261.–313. apsvērumu).

12 Attiecībā uz pirmo faktoru tā uzskatīja, ka pārkāpums jākvalificē kā "ļoti smags", ņemot vērā pārkāpuma veidu šajā gadījumā, tā reālās sekas cinka fosfāta tirgū un to, ka pārkāpums ietvēra visu kopējo tirgu un — pēc EEZ izveidošanas — visu EEZ (Apstrīdētā lēmuma 300. apsvērums). Neatkarīgi no pārkāpuma lielā smaguma, Komisija paskaidroja, ka tā ņems vērā minētā tirgus ierobežoto lielumu (Apstrīdētā lēmuma 303. apsvērums).

13 Komisija "atšķirīgi attiecās" pret minētajiem uzņēmumiem, no vienas puses, ņemot vērā to faktiskās ekonomiskās iespējas nodarīt būtisku kaitējumu konkurencei, un, no otras puses, uzliekot tik lielu naudas sodu, kas ir pietiekoši preventīvs (Apstrīdētā lēmuma 304. apsvērums). Šajā nolūkā tā iedalīja uzņēmumus divās kategorijās pēc to "attiecīgās ietekmes šajā tirgū". Tā balstījās uz realizēto apgrozījumu EEZ pēdējā gada laikā, kurā notika pārkāpums, ieskaitot preču apjomu, ko katrs uzņēmums pārdeva, un ņēma vērā to, ka prasītāja, *Britannia* (no 1997. gada 15. marta – *Trident*), *Heubach* un *Union Pigments* bija "galvenie cinka fosfāta ražotāji EEZ ar diezgan līdzīgām tirgus daļām, kas bija augstākas [par 20 %] vai apmēram 20 %" (Apstrīdētā lēmuma 307. un 308. apsvērums). Prasītāja tāpat kā *Britannia*, *Heubach*, *Trident* un *Union Pigments* tika ietverta pirmajā kategorijā ("pamatsumma" — 3 miljoni EUR). *James Brown*, kura tirgus daļa bija "nepārprotami mazāka", tika ietverta otrajā kategorijā ("pamatsumma" — EUR 750 000) (Apstrīdētā lēmuma 308. un 309. apsvērums).

14 Attiecībā uz [pārkāpuma] ilgumu Komisija uzskatīja, ka prasītājai inkriminētais pārkāpums bija "vidēji" ilgs, jo notika no 1994. gada 24. marta līdz 1998. gada 13. maijam (Apstrīdētā lēmuma 310. apsvērums). Tādēļ tā par 40 % palielināja prasītājas naudas soda sākumsummu, par "pamatsummu" nosakot 4,2 miljonus EUR (Apstrīdētā lēmuma 310. un 313. apsvērums).

15 Pēc tam Komisija atzina, ka šajā lietā atbildību pastiprinošie vai mīkstinošie apstākļi nav jāņem vērā (Apstrīdētā lēmuma 314.–336. apsvērums). Tā noraidīja arī argumentus, kas ir balstīti uz "nelabvēlīgu ekonomisku situāciju", kādā aizliegtā vienošanās bija notikusi, un attiecīgo uzņēmumu specifiskām īpašībām (Apstrīdētā lēmuma 337.–343. apsvērums). Līdz ar to Komisija prasītājai uzlika naudas sodu 4,2 miljonu EUR apmērā, "pirms tika piemērots paziņojums par [sadarbību]" (Apstrīdētā lēmuma 344. apsvērums).

16 Turklāt Komisija atgādināja, ka Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā ir noteikts maksimālais naudas sods, kuru attiecībā uz katru uzņēmumu nedrīkst pārsniegt. Prasītājas naudas sods pirms paziņojuma par sadarbību piemērošanu tika samazināts līdz 1,7 miljoniem EUR un *Union Pigments* naudas sods — līdz EUR 700 000. Šis maksimālais apmērs neietekmēja citu uzņēmumu naudas sodu apmēru pirms paziņojuma par sadarbību piemērošanas (Apstrīdētā lēmuma 345. apsvērums).

17 Visbeidzot, Komisija piekrita prasītājai samazināt naudas sodu par 10 %, piemērojot Paziņojumu par sadarbību un ņemot vērā, ka prasītāja atbildē uz iebildumu paziņojumu norādīja, ka tā neapstrīd paziņojumā izklāstīto faktisko apstākļu būtību (Apstrīdētā lēmuma 360., 363. un 366. apsvērums). Tādējādi galīgais prasītājai aprēķinātā naudas soda apmērs ir 1,53 miljoni EUR (Apstrīdētā lēmuma 370. apsvērums).

Process un lietas dalībnieku prasījumi

18 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2002. gada 27. februārī, prasītāja cēla šo prasību.

19 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Pirmās instances tiesa (piektā palāta) nolēma sākt mutvārdu procesu un procesa organizatorisko pasākumu ietvaros uzaicināja Komisiju iesniegt dokumentu un atbildēt uz rakstveida jautājumu. Komisija izpildīja šos lūgumus.

20 Lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Pirmās instances tiesas jautājumiem tika uzklausītas 2004. gada 2. jūlija tiesas sēdē.

21 Prasītājas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— pamatā — atcelt Apstrīdētā lēmuma 3. pantu;

— pakārtoti — samazināt uzliktā naudas soda apmēru;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

22 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

— prasību noraidīt;

— piespriest prasītājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

23 Savas prasības pamatojumam prasītāja izvirza trīs pamatus. Pirmais ir balstīts uz Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta pārkāpumu, otrais — uz samērīguma principa pārkāpumu, un trešais — uz nediskriminācijas principa pārkāpumu.

Par pirmo pamatu, kas ir balstīts uz Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

24 Prasītāja uzskata, ka, aprēķinot tai naudas sodu 3 miljonu EUR apmērā, kas ir 17 % no tās apgrozījuma pasaulē, Komisija ir pārkāpusi Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu. Šis apmērs pārsniedza šajā normā paredzēto maksimālo naudas sodu apmēru.

25 Pirmkārt, prasītāja apgalvo, ka tāda patvaļīga sākumsummas noteikšana ir pretrunā Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā skaidri izteiktajiem noteikumiem. Šī norma dod Komisijai iespēju pārsniegt viena miljona robežu un sasniegt pat 10 % no apgrozījuma, bet tā neļauj jau no paša sākuma noteikt sākumsummu virs maksimālā 10 % apmēra, samazinot naudas soda apmēru tikai vēlāk, lai izpildītu šo normu. Saskaņā ar šajā lietā izmantoto aprēķina metodi prasītājas [naudas soda] sākumsumma tika noteikta 3 miljonu EUR apmērā, t.i., 17 % apmērā no tās vispārējā apgrozījuma pasaulē, kas ir pretlikumīgi.

26 Prasītāja apgalvo, ka Komisija maina Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta noteikumu jēgu, norādot, ka šajā normā ir prasīts, lai galīgais uzņēmumam uzliekamais naudas sods tiktu "samazināts" gadījumā, ja naudas soda apmērs "pārsniedz" 10 % no apgrozījuma. Minētā norma neparedz samazināt naudas sodu līdz 10 %, bet tikai tieši paredz gadījumu, kad naudas sods, kas sākumā tika noteikts mazāks par 10 %, proti, no EUR 1000 līdz 1 miljonam EUR, tiek paaugstināts līdz "10 % [no apgrozījuma] ".

27 Prasītāja apstrīd, ka Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-9/99 *HFB* u.c./Komisija (*Recueil*, II-1487. lpp.) apstiprina Komisijas apgalvojumu, ka sākumsummu var noteikt virs maksimālā 10 % apmēra no attiecīgā uzņēmuma apgrozījuma. Šajā spriedumā Pirmās instances tiesa lēma par to, ka Komisija "aprēķina laikā" un nevis "[aprēķina] sākumā" ņēma vērā "starpsummu", kas ir lielāka par 10 %. Līdz ar to sākumsummu nevar noteikt lielāku par maksimālo 10 % apmēru. Šo interpretāciju apstiprina Pirmās instances tiesa norāde, ka tikai "atsevišķi faktori, kas tiek ņemti vērā aprēķina gaitā, neiespaido galīgo naudas soda apmēru" (iepriekš minētā sprieduma lietā *HFB* u.c./Komisija 452. punkts). Taču Komisijas izmantotajā metodē visu "faktoru" kopums principā neiespaido galīgo naudas soda apmēru, izņemot vienīgi samazinājumu "par sadarbību", ko Komisija piemēroja tikai pēc starpsummas samazināšanas līdz maksimālajai 10 % robežai. Turklāt prasītāja norāda, ka, tā kā iepriekš minētais spriedums lietā *HFB* u.c./Komisija tāpat kā pārējie spriedumi, uz kuriem Komisija atsaucās šajā pamatā, ir tikai daļēji publicēti Krājumā, Kopienu tiesneši bez šaubām ir uzskatījuši sprieduma nepublicētās daļas par tādām, kas neattiecas uz principiāliem jautājumiem.

28 Otrkārt, prasītāja norāda, ka veids, kā šajā lietā tika noteikta sākumsumma, pārkāpj Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu ar to, ka, nosakot uzliekamā naudas soda apmēru, tajā nav ņemts vērā pārkāpuma ilgums. Tā atgādina, ka šī norma paredz Komisijas pienākumu noteikt naudas sodu, ņemot vērā "pārkāpuma smagumu un ilgumu". Šajā lietā pēc 3 miljonu EUR noteikšanas par sākumsummu, kas ir daudz lielāka summa par maksimālo 10 % apmēru, Komisija to palielināja par 40 %, ņemot vērā "vidējo" pārkāpuma ilgumu un sasniedzot summu 4,2 miljonu EUR apmērā. Taču, tiklīdz sākumsumma, kas noteikta, ņemot vērā pārkāpuma smagumu, būtiski

pārsniedz maksimālo 10 % apmēru no apgrozījuma, vēlāk nav iespējams veikt nekādas izmaiņas atkarībā no pārkāpuma ilguma; tas būtu tīri teorētisks mēģinājums, kā rezultātā tikai šķietami tiktu ievērots Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts.

29 Tā kā Komisija uzskatīja, ka prasītājas pārkāpums bija vidēji ilgs, tai vajadzēja ņemt vērā šo zināmā mērā ierobežojošo elementu, jo [prasītājai] būtu vajadzējis uzlikt lielāku naudas sodu, ja tās pārkāpums būtu bijis ne tikai "ļoti smags", bet arī "ilgs" vai "ļoti ilgs". Tam, ka sankcija tika uzlikta, neņemot vērā pārkāpuma ilgumu, ir "ļoti negatīva" ietekme uz konkurences politiku, jo uzņēmumiem, it īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), nav iemesla saīsināt laiku, kad tie piedalās aizliegtajās vienošanās.

30 Attiecībā uz šī sprieduma 27. punktā minētā sprieduma lietā *HFB* u.c./Komisiju atbilstību attiecībā uz pārkāpuma ilguma ņemšanu vērā, prasītāja vispirms norāda, ka šajā spriedumā Pirmās instances tiesa lēma par iebildi par Pamatnostādņu prettiesiskumu un tādēļ tā analizēja tiesas sēdē izteiktos vispārīgos pārmetumus. Turpretim šajā lietā ir jāpārbauda, vai konkrētais, tieši attiecībā uz prasītāju veiktais, aprēķins atbilst Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam. Tāpat prasītāja atgādina, ka šajā pašā spriedumā Pirmās instances tiesa vienkārši izskatīja gadījumu, kad "atsevišķi faktori", kas ir ņemti vērā, neiespaido galīgo naudas soda summu (453. punkts). Tā nesprieda par [pārkāpuma] ilgumu. Tā kā pārkāpuma ilgums ir viens no diviem Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā ietvertajiem faktoriem, tas ir obligāti jāņem vērā un tam ir jāietekmē naudas soda galīgā summa, citādi Regulai Nr. 17 zustu jebkāds saistošais spēks un lietderīgā ietekme (Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-21/99 *Dansk Rørindustri*/Komisija, *Recueil*, II-1681. lpp., 203. punkts).

31 Visbeidzot, prasītāja kritizē Komisijas rīcību, jo tā ņēma vērā to, ka [uzņēmums] sadarbojās [ar Komisiju] pēc tam, kad 10 % maksimālais apmērs bija piemērots, bet, paaugstinot pamatsummu, tā ņēma vērā pārkāpuma ilgumu pirms minētā maksimālā apmēra piemērošanas. Šīs pieejas dēļ Pamatnostādnēs paredzētajai sadarbībai bija tieša ietekme uz galīgo naudas soda summu, un tāpēc tas lika uzņēmumiem sadarboties ar Komisiju. Toties no pārkāpuma ilguma, kas ir paredzēts Padomes regulā, uzņēmumi ieguva tikai teorētisku labumu, un tādēļ nebija iemesla pārtraukt pārkāpumu pēc iespējas ātrāk.

32 Treškārt, prasītāja apgalvo, ka veids, kādā tika noteikta sākumsumma, proti, daudzkārt pārsniedzot maksimālo 10 % apmēru, pārkāpj Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, jo uzliktā soda apmērā netiek ņemti vērā atbildību pastiprinošie un mīkstinošie apstākļi. Saskaņā ar judikatūru un Pamatnostādnēm Komisija nevarēja izmantot metodi, kas padara par neiespējamu ņemt vērā šos apstākļus, jo tie attiecas uz pārkāpuma smaguma novērtējumu, kas ir Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzētais kritērijs (Pirmās instances tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedums apvienotajās lietās T-202/98, T-204/98 un T-207/98 *Tate & Lyle*/Komisija, *Recueil*, II-2035. lpp., 109. punkts).

33 Ceturtkārt, Komisijas izmantotā metode naudas soda summas noteikšanai nenorāda, kādus elementus tā izmantojusi, nosakot sākumsummu. Lai gan Pamatnostādnēs ir atsauce uz "iespējamo" summu 20 miljonu EUR apmērā par ļoti smagiem pārkāpumiem, Komisija šādu summu uzskatīja par nepiemērotu, ja, kā tas ir šajā lietā, visiem attiecīgajiem mazajiem vai vidējiem uzņēmumiem šis "minimums" ir jau acīmredzami lielāks nekā maksimālā 10 % robeža no to apgrozījuma. Prasītāja uzsver, ka "šī pilnīgā neskaidrība, kas ir, maigi izsakoties, neparasta procedūrā, kuras mērķis ir nodrošināt "lēmumu pārskatāmību un objektivitāti", kļūtu par pilnīgu patvaļību, ja ļautu Komisijai neievērot kritērijus, ko tai uzliek 15. panta 2. punkts".

34 Savukārt Komisija, balstoties uz Pirmās instances tiesas judikatūru minētajās lietās, kuras tiek sauktas par "[lietām par] siltumizolācijas caurulēm" (šī sprieduma 27. punktā minētais spriedums lietā *HFB* u.c./Komisija; 30. punktā minētais spriedums lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija; Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedumi lietās T-15/99 *Brugg Rohrsyteme*/Komisija, *Recueil*, II-1613. lpp., 150. punkts, un T-16/99 *Lögstör Rör*/Komisija, *Recueil*, II-1633. lpp., 292. punkts), apgalvo, ka prasītāja kļūdaini interpretē Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta noteikumus, un līdz ar to pirmais pamats ir jānoraida.

35 Attiecībā uz argumentu, ko prasītāja norāda replikā, ka Pamatnostādnes nesatur nevienu vispārēju norādi par parasti piemērojamās sākumsummas apmēru, Komisija uzskata, ka tas ir nepieņemams, jo tas ir jauns pamats. Faktiski šim argumentam nav nekā kopīga ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta iespējamo pārkāpumu, kas veido pirmo pamatu, un tādējādi to nevar uzskatīt par šī pamata izklāstu. Jebkurā gadījumā šis arguments nav atbilstīgs, jo Pamatnostādnēs ir norāde par sākumsummu.

Pirmās instances tiesas vērtējums

36 Prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, jo sākumsumma, ko tā izmantoja naudas soda apmēra aprēķinā, proti, 3 miljoni EUR, t.i., 17 % no [prasītājas] apgrozījuma, pārsniedza šajā normā paredzēto maksimālo 10 % robežu. Šim argumentam nevar piekrist.

37 Saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu Komisija ar lēmumu uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām var uzlikt "naudas sodu vismaz tūkstoš pārskata vienību apmērā un papildus viena miljona pārskata vienību apmērā, kas var sasniegt pat

desmit procentus no apgrozījuma, ko katrs uzņēmums, kas izdarījis pārkāpumu, realizējis iepriekšējā finanšu gada laikā, ja ar nodomu vai aiz neuzmanības [..] tie ir pārkāpuši Līguma [81.] panta 1. punkta [..] noteikumus". Šī pati norma paredz, ka "lai noteiktu naudas soda apmēru, ir jāņem vērā pārkāpuma smagums un ilgums".

38 Nosakot, ka Komisija var uzlikt naudas sodus līdz pat 10 % no apgrozījuma, kas ir realizēts iepriekšējā finanšu gada laikā, Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts prasa, lai galīgais uzņēmumam uzliekamais naudas sods tiktu samazināts, ja tā apmērs pārsniedz 10 % no apgrozījuma, neatkarīgi no starpaprēķina operācijām, kuru mērķis ir ņemt vērā pārkāpuma ilgumu un smagumu. No tā izriet, ka šajā normā paredzētā maksimālā 10 % robeža attiecas tikai uz galīgo Komisijas uzliekamo naudas soda summu (šī sprieduma 27. punktā minētā sprieduma lietā sprieduma lietā *HFB* u.c./Komisija 451. punkts; Pirmās instances tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1181. lpp., 367. un 368. punkts).

39 Pretēji prasītājas apgalvotajam jēdziens "starpsumma" šī sprieduma 38. punktā minētās judikatūras nozīmē ietver sākumsummu (šajā sakarā skat. šī sprieduma 27. punktā minēto spriedumu lietā *HFB* u.c./Komisija, 450. punkts, un šī sprieduma 30. punktā minēto spriedumu lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija, 183., 184. un 205. punkts; pēc analoģijas skat. Pirmās instances tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedumu lietā T-230/00 *Daesang* un *Sewon Europe*/Komisija, *Recueil*, II-2733. lpp., 56. punkts).

40 Jāpiebilst, ka, ja Komisija savā aprēķinā ietver starpsummu, ieskaitot arī sākumsummu, kas pārsniedz maksimālo 10 % apmēru no attiecīgā uzņēmuma apgrozījuma, tad pret to, ka atsevišķi faktori, kas ir ņemti vērā šajā aprēķinā,

neiespaido galīgo naudas soda apmēru, nevar iebilst. Faktiski tās ir Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzētā aizlieguma — pārsniegt 10 % no attiecīgā uzņēmuma apgrozījuma — sekas (šī sprieduma 27. punktā minētā sprieduma lietā *HFB* u.c./Komisija 453. punkts). Starp "faktoriem", kas varētu neattiekties uz galīgo naudas soda apmēru, ir arī [pārkāpuma] ilgums (šī sprieduma 27. punktā minētā sprieduma lietā *HFB* u.c./Komisija 450.–453. punkts un šī sprieduma 30. punktā minētā sprieduma lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija 251. punkts).

41 Attiecībā uz prasītājas argumentu, kas balstās uz to, ka sadarbības kritērijs tiek ņemts vērā tikai pēc 10 % maksimālā apmēra piemērošanas un tādējādi tas tieši ietekmē naudas soda apmēru, pietiek atzīt, ka šī pieeja nodrošina to, ka paziņojumam par sadarbību var būt pilnīga lietderīga ietekme: ja pamatsumma pirms minētā paziņojuma piemērošanas ievērojami pārsniedz maksimālo 10 % apmēru un ja šo maksimālo apmēru nevarētu piemērot uzreiz, tad attiecīgā uzņēmuma vēlme sadarboties ar Komisiju būtu daudz mazāka, ņemot vērā, ka galīgais naudas sods jebkurā gadījumā būtu 10 %, neatkarīgi no tā, vai uzņēmums būtu sadarbojies [ar Komisiju], vai ne (šī sprieduma 38. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai Carbon* u.c./Komisija 352.–354. punkts).

42 Attiecībā uz prasītājas argumentu, ka Pamatnostādnēs nav nevienas vispārīgas norādes uz sākumsummas parasto apmēru, tas ir jānoraida, neizskatot tā pieņemamību (skat. šī sprieduma 35. punktu). Pirmās instances tiesa uzskata, ka pietiek atzīt, ka Pamatnostādnes par ļoti smagiem pārkāpumiem paredz soda naudas "iespējamo" apmēru, kas pārsniedz 20 miljonus EUR (1.A punkta trešā ievilkuma otrā daļa). Attiecībā uz sākumsummām visu pārkāpumu gadījumos nav iespējams sniegt precīzas norādes. Turklāt no 1.A punkta trešā ievilkuma otrās daļas skaidri izriet, ka naudas soda apmērs var būt mazāks par 20 miljoniem EUR, tādējādi prasītājas arguments, ka Pamatnostādnes nav paredzētas MVU, ir jānoraida. Turklāt tās pašas Pamatnostādnes atļauj Komisijai vajadzības gadījumā ņemt vērā īpašo MVU situāciju (šī sprieduma 34. punktā minētā sprieduma lietā *Lögstör Rör*/ Komisija 295. punkts).

43 No Pamatnostādnēm skaidri izriet, ka MVU, kas ir piedalījušies ļoti smagos pārkāpumos, uzliekamie naudas sodi var būt ne tikai mazāki par 20 miljoniem EUR, bet tie var sasniegt arī Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzēto maksimālo 10 % apmēru. Tādējādi prasītājas iebildums, ka šajā sakarā nebija nevienas vispārīgas norādes, ir noraidāms.

44 No tā izriet, ka pirmais pamats ir jānoraida kopumā.

Par otro pamatu, kas balstīts uz samērīguma principa pārkāpumu

45 Vispirms prasītāja norāda, ka, ņemot vērā 10 % samazinājumu sadarbības paziņojuma ietvaros, tai uzliktais naudas sods ir stingrākā sankcija, ko tai varēja likumīgi piemērot, jo tas atbilst 9 % no tās kopējā apgrozījuma. Cik [prasītājai] ir zināms, Komisija 40 gadu laikā nekad nav pieņēmusi tik stingru lēmumu. Prasītāja apgalvo, ka tādējādi Komisija ir pārkāpusi samērīguma principu.

46 Otrais pamats sastāv no trim daļām, kurās prasītāja secīgi izklāsta savu uzskatu, ka samērīguma princips ir pārkāpts:

— ar to, ka prasītājai tika uzlikts naudas sods, kas ir pilnīgi nesamērīgs ar naudas sodu, kas ir uzlikts citiem uzņēmumiem gan šajā lietā, gan citās nesenās lietās;

— ar to, ka Komisija ir ņēmusi vērā tās apgrozījumu pasaulē, lai noteiktu tās naudas soda maksimālo apmēru;

— ar to, ka Komisija nav ņēmusi vērā attiecību starp prasītājas kopējo apgrozījumu un to apgrozījumu, kas ir realizēts, pārdodot minēto preci.

Par pirmo daļu, kas balstīta uz to, ka prasītājai uzliktais naudas sods ir pilnīgi nesamērīgs

— Lietas dalībnieku argumenti

47 Prasītāja apstiprina, ka tas, ka šajā lietā sākumsumma patvaļīgi tika noteikta daudz lielāka par maksimālo 10 % apmēru, noved pie acīmredzami nesamērīgas sankcijas. Tā paskaidro, ka, tā kā prasītājas naudas soda sākumsumma atbilda 17 % no tās apgrozījuma pasaulē jeb 170 % no likumīgā maksimālā apmēra, tad maksimālā naudas soda uzlikšana tai bija "nodrošināta", lai gan tik smags sods nebija pamatots. It īpaši tā norāda, ka starp naudas soda apmēru, no vienas puses, un pārkāpuma smagumu, uzņēmuma lielumu un tā atbildību, no otras puses, nav nekādas saistības. Uzliktā sankcija balstījās uz pieeju, kas pilnīgi neņem vērā uzņēmuma patreizējo situāciju. Tā norāda, ka Komisija pati atzīst, ka prasītājas izdarītā pārkāpuma ilgums ir "vidējs" un nekādā gadījumā ne "ilgs".

48 Prasītāja uzskata, ka tas, ka MVU tiek uzlikts maksimālais naudas sods, ir pretrunā judikatūrā un Komisijas Pamatnostādnēs noteiktajiem principiem. Pirmās instances tiesa Pamatnostādnes apstiprināja, norādot, ka noteiktos apmērus vajadzētu izsvērt "jo īpaši tad, ja to uzņēmumu lielums, kas izdarījuši vienādu pārkāpumu, ir ļoti

atšķirīgs, un attiecīgi pielāgot vispārīgo sākumsummu, ņemot vērā katra uzņēmuma specifiskās īpašības" (Pirmās instances tiesas 2001. gada 13. decembra spriedums lietā T-48/98 *Acerinox*/Komisija, *Recueil*, II-3859. lpp., 80. punkts). Arī iepriekš minētajā spriedumā lietā *Acerinox*/Komisija Pirmās instances tiesa noraidīja vienas prasītājas izvirzīto argumentu, kas balstījās uz tai piederošo tirgus daļu nenozīmīgumu, jo pamatā bija vajadzīgs ņemt vērā uzņēmuma "lielumu" un "ekonomisko varenību" (89. un 90. punkts). Tādējādi Pirmās instances tiesa uzsvēra, ka ir būtiski ņemt vērā uzņēmuma lielumu neatkarīgi no tam piederošām tirgus daļām. Šajā lietā Komisija nemaz nav ņēmusi vērā to, ka prasītāja ir necils MVU un ka šajā lietā starp dažādiem uzņēmumiem pastāvēja "būtiska atšķirība".

49 Prasītāja apgalvo, ka Pamatnostādnes nekādā ziņā nav paredzētas MVU. Par ļoti smagiem pārkāpumiem tās paredz "iespējamo" naudas sodu virs 20 miljoniem EUR. Taču tik liels naudas sods nozīmētu apgrozījumu vismaz 200 miljonu EUR apmērā, proti, apgrozījumu, kas ir vienpadsmit reizes lielāks par prasītājas apgrozījumu.

50 Prasītāja apgalvo, ka tā rezultātā, ka Komisija patvaļīgi izmantoja šo metodi naudas sodu noteikšanai, lielie uzņēmumi tika sodīti ne tik bargi kā MVU. Attiecībā uz šo gadījumu tā uzskata, pirmkārt, ka acīmredzami nesamērīgi ir tas, ka par ļoti līdzīgiem pārkāpumiem lieliem uzņēmumiem tiek uzlikti uz pusi mazāki naudas sodi nekā MVU. Šajā sakarā prasītāja norāda uz prasības pieteikumā ietverto tabulu, kurā norādīts katram uzņēmumam uzliktais naudas sods. Tā uzskata, ka tai uzliktais naudas sods ir maksimālais sods un ka faktiski tas ir divreiz lielāks par *Heubach* uzlikto naudas sodu, lai gan abiem šiem uzņēmumiem inkriminētie pārkāpumi bija vienādi smagi un vienādi ilgi. Šajā sakarā prasītāja precizē, ka tā rēķina procentos no apgrozījuma un nevis absolūtās summās. Otrkārt, nesamērība ir tikpat acīmredzama, salīdzinot prasītājai uzlikto naudas sodu ar to, kas tika uzlikts citiem uzņēmumiem līdzīgās lietās. Piemēram, Komisijas 2001. gada 18. jūlija Lēmumā 2001/716/EK par EKL 81. panta un EEZ vienošanās 53. panta piemērošanas procedūru (lieta COMP. D.2 37.444 — *SAS/Maersk Air* un lieta COMP.D.2 37.386 — *Sun-Air* pret *SAS* un *Maersk Air*) (OV L 265, 15. lpp., turpmāk tekstā — "*SAS* lēmums") sabiedrībai *SAS* tika uzlikts naudas sods, kas atbilda 0,79 % no tās apgrozījuma pasaulē, kas ir summa pēc 10 % atlaides saskaņā ar paziņojumu par sadarbību piemērošanas, kurš, attiecībā

pret apgrozījumu, bija vienpadsmit reizes mazāks par prasītājai uzlikto naudas sodu. Prasītāja uzsver, ka uzņēmumam, kura apgrozījums pasaulē ir gandrīz 5 miljardi EUR, naudas sods, kas atbilst 0,79 % no tā apgrozījuma, ir nenozīmīgs, bet prasītājai, kuras apgrozījums ir 17 miljoni EUR, naudas sods 1,53 miljoni EUR apmērā ir ļoti smaga sankcija (Pirmās instances tiesas 2000. gada 6. jūlija spriedums lietā T-62/98 *Volkswagen*/Komisija, *Recueil*, II-2707. lpp., 336. un 347. punkts).

51 Attiecībā uz Komisijas apgalvojumu, ka prasītājas lielums tika ņemts vērā, jo sākumsumma tika noteikta 3 miljonu EUR apmērā, nevis 20 miljonu EUR apmērā, kā to paredz Pamatnostādnes, prasītāja replikā iebilst, ka Komisija neveica šim uzņēmumam uzliktā naudas soda smaguma salīdzinājumu ar uzņēmuma lielumu. Komisija rēķināja tikai absolūtās summās nevis pēc apgrozījuma, nosakot naudas soda smagumu šim uzņēmumam. Taču Pamatnostādnes "nav pret to, ka, nosakot naudas soda apmēru, šāds apgrozījums tiktu ņemts vērā, lai ievērotu Kopienu tiesību vispārējos principus, ja apstākļi to prasa" (šī sprieduma 27. punktā minētā sprieduma lietā *HFB* u.c./Komisija 447. punkts). Lai šajā gadījumā, nosakot naudas soda apmēru, nepārkāptu samērīguma principu, Komisijai bija jāņem vērā apgrozījums. Atsevišķi svarīgi akti, to starpā Padomes 1989. gada 21. decembra Regula (EEK) Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli [OV L 395, 1. lpp., un labojums OV 1990, L 257, 13. lpp., ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1997. gada 30. jūnija Regulu (EK) Nr. 1310/97, OV L 180, 1. lpp.] un akti, kas reglamentē MVU, parāda apgrozījuma svarīgumu.

52 Attiecībā uz Komisijas argumentu, ka tai nevar pārmest to, ka atsevišķiem uzņēmumiem uzliktais naudas sods ir lielāks attiecībā pret apgrozījumu, nekā citiem uzņēmumiem uzliktais naudas sods par šo pašu pārkāpumu, prasītāja apgalvo,

ka minētā judikatūra attiecas tikai uz uzņēmumiem, kuri atrodas atšķirīgā situācijā attiecībā uz pārkāpuma "smagumu" un "ilgumu". Savukārt judikatūrā nav atbildes uz šajā lietā uzdoto jautājumu, kāpēc prasītājai piemērotā sankcija attiecībā pret apgrozījumu ir gandrīz divas reizes lielāka par *Heubach* piemēroto sankciju, lai gan abi uzņēmumi atradās vienādā stāvoklī.

53 Prasītāja apgalvo, ka šajā lietā samērīguma principa pārkāpums ir īpaši acīmredzams, jo Komisija ir pieļāvusi kļūdas vērtējumā, nosakot naudas soda apmēru. It īpaši tā nav ņēmusi vērā nedz savās Pamatnostādnēs noteiktos principus, nedz savu iepriekšējo praksi. Pirmkārt, šajā lietā netika ievērots tas, ka prasītājai — MVU — nebija pat juridiskā dienesta. Šajā sakarā prasītāja atgādina, ka atsevišķos gadījumos Komisija ir atteikusies uzlikt naudas sodus maziem uzņēmumiem, kuri pietiekoši labi nezināja Kopienu un valsts tiesības [Komisijas 1982. gada 15. decembra Lēmums Nr. 82/897/EEK par EEK līguma 85. panta piemērošanas procedūru (IV/C-30.128 *Toltecs-Dorcet*) (OV L 379, 19. lpp.)]. Balstoties uz to, ka attiecīgie uzņēmumi savos plānotājos ir atstājuši atzīmes par visām tikšanās reizēm, tā piebilst, ka Komisija nav pietiekami pierādījusi, ka šie uzņēmumi patiešām apzinājās attiecīgo darbību nelikumību.

54 Otrkārt, prasītāja norāda, ka pirmo reizi jaunā situācijā piemērojot konkurences noteikumus, Komisija parasti uzliek nelielus naudas sodus [Komisijas 1992. gada 27. oktobra Lēmums 92/521/EEK par EEK līguma 85. panta piemērošanas procedūru (IV33.384 un 33.378 — tūrisma braucienu izplatīšana 1990. gada pasaules futbola čempionāta laikā) (OV L 326, 31. lpp., 125. punkts)]. Tā norāda, ka no Komisijas paziņojuma presei šajā lietā varēja noprast, ka tā ir pirmā reize, kad Komisija tik stingri vēršas pret nelikumīgām darbībām, kurās piedalījušies MVU, un secina, ka maksimālo naudas sodu [prasītājai] nevajadzēja uzlikt.

55 Treškārt, prasītāja apstiprina, ka Komisija nekonstatēja ārkārtas zaudējumu pastāvēšanu, ko cieta patērētāji. Šajā sakarā prasītāja atsaucas uz cinka fosfāta tirgus lielumu, ko pati Komisija uzskatīja par "ierobežotu" (Apstrīdētā lēmuma 303. apsvērums), aizstājējpreču esamību (Apstrīdētā lēmuma 45. apsvērums) un pircēju lielumu (Apstrīdētā lēmuma 51. pants).

56 Visbeidzot, prasītāja atgādina, ka atbilstoši Pamatnostādnēm, novērtējot naudas soda apmēru, "jebkāds pārkāpēju gūtais ekonomiskais vai finansiālais labums" ir svarīgs. Taču Komisija nekad nav apgalvojusi, ka prasītāja ir guvusi jebkādu labumu no pārkāpuma.

57 Savukārt Komisija apstrīd prasītājas argumentu. Tā apstiprina, ka prasītājai uzliktais naudas sods atbilst 9 % no tās apgrozījuma, ko tā realizējusi iepriekšējā finanšu gada laikā. Līdz ar to prasītājas apgalvojums, ka šis naudas sods ir "vislielākais, ko tai likumīgi varēja piemērot", ir kļūdains, jo tas bija mazāks par 10 % no tās apgrozījuma. Turklāt Komisija precizē, ka — pretēji prasītājas apgalvotajam — tā ne tikai ir piemērojusi smagākas sankcijas nekā tā, kas ir piemērota prasītājai, bet, jo vairāk, vairākkārt ir samazinājusi uzņēmumam uzliktā naudas soda apmēru, lai ņemtu vērā maksimālo 10 % apmēru [Komisijas 1998. gada 21. oktobra Lēmuma 1999/60/EK par EK līguma 85. panta piemērošanas procedūru (IV/35.691/E-4 — Pirmssiltumizolācijas caurules) (OV 1999, L 24, 1. lpp, turpmāk tekstā — "Lēmums par siltumizolācijas caurulēm") 176. apsvērums (attiecībā uz uzņēmumu *Lögstör*) un Komisijas 2001. gada 12. jūlija Lēmuma 2002/271/EEK par EK līguma 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (COMP/E-1/36.490 — Grafīta elektrodi) (OV 2002, L 100, 1. lpp.) 199. apsvērums (attiecībā uz uzņēmumu *UCAR*)]. Turklāt Komisija noraidīja prasītājas argumentus attiecībā uz naudas soda nesamērību kā nepamatotus.

— Pirmās instances tiesas vērtējums

58 Saskaņā ar Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu, lai noteiktu naudas soda apmēru, ir jāņem vērā pārkāpuma ilgums un smagums. Tādējādi soda samērīgums ir jāizvērtē, ņemot vērā visus pārkāpuma apstākļus kopā (Pirmās instances tiesas 1999. gada 20. aprīļa spriedums apvienotajās lietās no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94 *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, *Recueil*, II-931. lpp., 1215. punkts).

59 Jāuzsver, ka šajā lietā prasītāja nenoliedz savu dalību sevišķi smagā pārkāpumā Pamatnostādņu nozīmē no 1994. gada 24. marta līdz 1998. gada 13. maijam, proti, vairāk nekā četrus gadus.

60 Turklāt jāatzīst, ka Komisijas noteiktā sākumsumma 3 miljonu EUR apmērā ir acīmredzami mazāka par minimālo summu 20 miljonu EUR apmērā, kas Pamatnostādnēs parasti paredzēta par šāda veida pārkāpumiem (skat. 1.A punkta otrās daļas trešo ievilkumu). Galīgais prasītājai uzliktais naudas sods ir tikai 1,53 miljoni EUR. Pirmās instances tiesa uzskata, ka, ņemot vērā, no vienas puses, pārkāpuma smagumu, tā ilgumu un prasītājas lomu šajā pārkāpumā, un, no otras puses, prasītājas iesniegto informāciju šajā lietā, tai uzliktais naudas sods nav nesamērīgs.

61 Turklāt prasītājas apgalvojums, ka tai uzliktais naudas sods ir nesamērīgs ar tās lielumu, ir jānoraida. Vispirms [prasītājas] apgalvojumam, ka tā bija "pārliecināta", ka tai tika uzlikts maksimālais naudas sods, jo [naudas soda] sākumsumma bija 17 %

no tās apgrozījuma pasaulē, nevar piekrist. Ja prasītājas rīcība to būtu pamatojusi, tad naudas sodu būtu vajadzējis samazināt, ņemot vērā atbildību mīkstinošos apstākļus un paziņojumu par sadarbību. Šajā gadījumā uzliktais naudas sods nav maksimālais sods, ko Komisija varēja uzlikt, jo to jau samazināja par 10 %, saskaņā ar paziņojumu par sadarbību.

62 Tāpat ir jāatgādina, ka, no vienas puses, vienīgā tiešā norāde uz apgrozījumu, kas ir ietverta Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā, attiecas uz lielāku maksimālo robežu, ko naudas sods nedrīkst pārsniegt, un, no otras puses, ka šī robeža attiecas uz [uzņēmuma] kopējo apgrozījumu (Tiesas 1983. gada 7. jūnija spriedums apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 119. punkts). Ievērojot šo maksimālo robežu, Komisija principā var noteikt naudas sodu, aprēķinot to no apgrozījuma pēc tās izvēles un ņemot vērā [preču] ģeogrāfisko mērogu un attiecīgās preces (Pirmās instances tiesas 2000. gada 15.marta spriedums apvienotajās lietās T-25/95, T-26/95, no T-30/95 līdz T-32/95, no T-34/95 līdz T-39/95, no T-42/95 līdz T-46/95, T-48/95, no T-50/95 līdz T-65/95, no T-68/95 līdz T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 un T-104/95 *Cimenteries CBR* u.c./Komisija, *Recueil*, II-491. lpp., 5023. punkts), bet tai nav pienākuma precīzi ņemt vērā [uzņēmuma] kopējo apgrozījumu vai to apgrozījumu, kas ir iegūts, realizējot attiecīgās preces tirgū. Visbeidzot, kaut arī Pamatnostādnes neparedz naudas soda aprēķinu, izmantojot konkrētu apgrozījuma summu, tās neiestājas arī pret to, ka apgrozījums tiek ņemts vērā ar nosacījumu, ka Komisijas izvēle nav saistīta ar acīmredzamu kļūdu vērtējumā (šī sprieduma 38. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai Carbon* u.c./Komisija 195. punkts).

63 Šajā gadījumā ir jāatgādina, ka no Apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija ir uzskatījusi par piemērotu atšķirīgi attiekties pret uzņēmumiem, lai ņemtu vērā "pārkāpēju faktiskās ekonomiskās iespējas nodarīt būtisku kaitējumu konkurencei, kā arī uzlikt naudas sodu ar pietiekami preventīvu ietekmi" (Apstrīdētā lēmuma 304. pants). Tā piebilst, ka bija jāņem vērā "katra uzņēmuma specifiskās īpašības, un līdz ar to uzņēmumu nelikumīgās rīcības reālo ietekmi uz konkurenci". Lai novērtētu šos elementus, Komisija nolēma balstīties uz standarta cinka fosfāta pārdevuma darījumu apgrozījumu EEZ pēdējā gada laikā, kurā notika pārkāpums. Tā norāda, ka prasītāja bija viena no galvenajām cinka fosfāta ražotājām EEZ, jo tai

piederēja apmēram 20 % liela tirgus daļa, un tādēļ tā tika klasificēta pirmajā kategorijā (Apstrīdētā lēmuma 308. apsvērums). Visiem pirmās kategorijas uzņēmumiem naudas soda sākumsumma tika noteikta 3 miljonu EUR apmērā. *James Brown*, kam piederēja aptuveni 5 % liela tirgus daļa, sākumsumma tika noteikta EUR 750 000 apmērā.

64 Lai gan Komisija abu uzņēmumu relatīvo nozīmīgumu salīdzināja, pamatojoties uz to realizēto apgrozījumu, pārdodot cinka fosfātu EEZ, tā balstījās arī uz uzņēmumiem piederošām daļām attiecīgajā tirgū, klasificējot tās divās dažādās kategorijās. Komisija aprēķināja attiecīgo uzņēmumu tirgus daļas, pamatojoties, no vienas puses, uz to realizēto apgrozījumu tirgū, kas ir minēts Apstrīdētā lēmuma 50. apsvērumā ietvertajā tabulā, un, no otras puses, uz lietā ietverto informāciju. Prasītāja neapstrīdēja šīs pieejas pamatotību.

65 Novērtējot "pārkāpēju faktiskās ekonomiskās iespējas nodarīt būtisku kaitējumu konkurencei", kas ietver arī novērtējumu par šo uzņēmumu reālo nozīmi attiecīgajā tirgū, proti, to ietekmi uz tirgu, kopējais apgrozījums sniedz tikai nepilnīgu informāciju. Faktiski nevarētu izslēgt to, ka spēcīgs uzņēmums ar daudziem dažādiem darījumiem specifisku preču tirgū ir pārstāvēts nenozīmīgi. Tāpat nevar izslēgt, ka uzņēmumam, kam ir svarīga vieta ģeogrāfiskā tirgū ārpus Kopienām, ir nenozīmīgs stāvoklis Kopienu vai EEZ tirgū. Šādos gadījumos tas vien, ka attiecīgais uzņēmums realizē lielu kopējo apgrozījumu, nenozīmē, ka tam ir noteicoša ietekme attiecīgajā tirgū. Tāpēc Tiesa 1998. gada 17. decembra spriedumā lietā C-185/95 P (*Baustahlgewebe*/Komisija, *Recueil*, I-8417. lpp., 139. punkts) uzsvēra — ja uzņēmumam piederošām tirgus daļām tiešām nevar būt noteicoša nozīme secinājumā par uzņēmuma ekonomisko varenību, tās tomēr ir svarīgas, nosakot uzņēmuma iespējamo ietekmi tirgū (Pirmās instances tiesas 2003. gada 9. jūlija spriedums lietā T-224/00 *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, *Recueil*, II-2597. lpp., 193. punkts). Šajā gadījumā Komisija

ņēma vērā gan attiecīgo uzņēmumu tirgus daļu, gan apgrozījumu attiecīgajā tirgū, un tās kopā ļāva noteikt katra uzņēmuma relatīvo nozīmi šajā tirgū.

66 No tā izriet, ka Komisija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, novērtējot "pārkāpēju faktiskās ekonomiskās iespējas" Pamatnostādņu 1.A punkta ceturtās daļas nozīmē.

67 Turklāt, salīdzinot apgrozījumu, ko tirgū realizēja pirmās kategorijas uzņēmumi, kas ir atainots Apstrīdētā lēmuma 50. apsvērumā ietvertajā tabulā, izriet, ka šie uzņēmumi tika pārgrupēti pareizi un ka tiem tikusi piemērota vienāda sākumsumma. Piemēram, 1998. gadā attiecīgajā EEZ tirgū prasītājas apgrozījums bija 3,9 miljoni EUR. *Heubach*, *Trident* un *Union Pigments* apgrozījums bija attiecīgi 3,7 miljoni EUR, 3,69 miljoni EUR un 3,2 miljoni EUR. *Britannia*, kura izbeidza jebkāda veida uzņēmējdarbību 1998. gadā, apgrozījums 1996. gadā attiecīgajā EEZ tirgū bija 2,78 miljoni EUR.

68 Tāpat jānorāda — kā pareizi uzsver prasītāja — Pamatnostādņu 1.A punkta sestā daļa paredz, ka "ievērojama" atšķirība to uzņēmumu lielumā, kuri ir izdarījuši vienādu pārkāpumu, var pamatot atšķirīgu novērtējumu, izvērtējot pārkāpuma smagumu (šajā sakarā skat. sprieduma lietā *Acerinox*/Komisija 48.a punkta 90. punktu). Jāpiebilst, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai — ja Komisijai ir novērtējuma brīvība, nosakot naudas sodu apmēru, un ja naudas soda aprēķinā nav jāvadās pēc vienkāršas matemātiskas formulas (Pirmās instances tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-150/89 *Martinelli*/Komisija, *Recueil*, II-1165. lpp., 59. punkts.), tad naudas soda apmēram jebkurā gadījumā ir jābūt samērīgam ar tiem elementiem, kas ir ņemti vērā, novērtējot pārkāpuma smagumu (šī sprieduma 32. punktā minētā sprieduma lietā *Tate & Lyle* u.c./Komisija 106. punkts). Tādējādi, ja Komisija attiecīgos uzņēmumus iedala grupās ar nolūku noteikt naudas sodu apmēru, tad maksimālā naudas soda noteikšanai katrai šādi noteiktai grupai ir jābūt

viendabīgai un objektīvi pamatotai (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedumu lietā T-23/99 *LR AF* 1998/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 298. punkts, un 2003. gada 19. marta spriedumu lietā T-213/00 *CMA CGM* u.c./Komisija, *Recueil*, II-913. lpp., turpmāk tekstā — "*FETTCSA* spriedums", 416. punkts).

69 Protams, lai gan šajā lietā prasītājas 2000. gadā realizētais kopējais apgrozījums bija tikai 17 miljoni EUR, tā tika klasificēta vienā grupā ar *Britannia*, *Heubach*, *Trident* un *Union Pigments*, kuru kopējais apgrozījums attiecīgi bija apmēram 55,7 miljoni EUR, 71 miljons EUR, 76 miljoni EUR un 7 miljoni EUR. Tomēr no tā nevar secināt, ka tika pārkāpts samērīguma princips. Kā paskaidrots šī sprieduma 63. un 64. punktā, šie dažādie uzņēmumi tika pārgrupēti, jo to apgrozījums attiecīgajā tirgū un to tirgus daļas bija ļoti līdzīgas. Šādi pamatota pārgrupēšana bija vienveidīga un objektīvi pamatota. Turklāt Pirmās instances tiesa uzskata, ka prasītājas atšķirīgais lielums salīdzinājumā ar citiem attiecīgajiem uzņēmumiem nebija tik nozīmīgs, ka tā dēļ prasītāju vajadzēja ietvert citā grupā (šajā sakarā skat. šī sprieduma 39. punktā minētā sprieduma lietā *Daesang* un *Sewon Europe*/Komisija 69.–77. punktu).

70 Papildus jānorāda, ka šīs lietas apstākļos prasītājas kopējais apgrozījums ir ņemts vērā pietiekami, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzēto maksimālo 10 % apmēru. Kā norādīts šī sprieduma 16. un 17. punktā, lai ievērotu šo maksimālo apmēru, prasītājas naudas sods tika samazināts līdz 1,7 miljoniem EUR un pēc tam tas tika samazināts vēl līdz 1,53 miljoniem EUR, ņemot vērā tās sadarbību. 10 % maksimālā apmēra mērķis ir novērst to, ka naudas sods nav samērīgs ar uzņēmuma lielumu (šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Musique diffusion française* u.c./Komisija 119. punkts). Šīs maksimālās robežas piemērošana šajā lietā nodrošināja to, ka prasītājai uzliktais naudas sods ir samērīgs ar tās lielumu. Ņemot vērā to, ka pārkāpums bija ļoti smags, un to, ka tas ilga vairāk nekā četrus gadus, naudas soda apmērs varētu būt daudz lielāks, ja prasītāja nebūtu mazs uzņēmums un ja uz to neattiektos 10 % maksimālais apmērs.

71 Prasītāja apgalvo, ka acīmredzami nesamērīgi ir tas, ka par vienādiem pārkāpumiem lieliem uzņēmumiem ir uzlikti naudas sodi, kas ir uz pusi mazāki nekā MVU uzliktie sodi. Tā norāda, ka tās apgrozījums ir 17,08 miljoni EUR un tai ir uzlikts naudas sods, kas atbilst apmēram 9 % no tās apgrozījuma, bet *Heubach*, kuras apgrozījums bija 71,018 miljoni EUR, uzliktais naudas sods atbilst tikai 5,3 % no tās apgrozījuma.

72 Atbildot uz šiem apgalvojumiem, vispirms ir jānorāda, ka Komisija *Heubach* uzlika naudas sodu 3,78 miljonu EUR apmērā un prasītājai — 1,53 miljonu EUR apmērā. Tādējādi, neskatoties uz to, ka šie abi uzņēmumi piedalījās ļoti smagā pārkāpumā vairāk nekā četrus gadus un ka tiem ir līdzīga ietekme tirgū (skat. šī sprieduma 67. punktu), *Heubach* sods ir vairāk nekā divas reizes lielāks par prasītājai uzlikto sodu.

73 Tā kā Komisijas pienākums nebija veikt naudas soda apmēra aprēķinu, pamatojoties uz summām, kas ir balstītas uz attiecīgo uzņēmumu apgrozījumiem, tai nebija arī pienākuma gadījumos, kad naudas sods tiek uzlikts vairākiem vienā pārkāpumā iesaistītiem uzņēmumiem, nodrošināt, ka galīgie naudas sodu apmēri, kas tiek uzlikti šiem uzņēmumiem, atspoguļo šo uzņēmumu kopējā apgrozījuma vai to apgrozījuma minētās preces tirgū atšķirības (šī sprieduma 30. punktā minētā sprieduma lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija 202. punkts).

74 Šajā sakarā ir jāprecizē, ka Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā tāpat nav prasīts, lai gadījumos, kad naudas sods par vienu pārkāpumu tiek uzlikts vairākiem uzņēmumiem, mazam vai vidējam uzņēmumam uzliekamais naudas sods procentuāli no apgrozījuma nebūtu lielāks par lielākiem uzņēmumiem uzlikto naudas sodu. Faktiski no šīs normas izriet, ka, nosakot naudas soda apmēru gan maziem un vidējiem uzņēmumiem, gan lieliem uzņēmumiem, ir jāņem vērā pārkāpuma smagums un ilgums. Ja Komisija vienā pārkāpumā iesaistītiem uzņēmumiem uzliek pamatotus naudas sodus samērīgi ar pārkāpuma smagumu un ilgumu, tai nevar pārmest, ka attiecībā uz dažiem uzņēmumiem naudas soda apmērs ir lielāks nekā

attiecībā uz citiem, rēķinot pēc apgrozījuma [daļas] (šī sprieduma 30. punktā minētā sprieduma lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija 203. punkts).

75 Prasītāja apgalvo, ka principi, ko Pirmās instances tiesa noteikusi šī sprieduma 30. punktā minētajā spriedumā lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija ir piemērojami tikai tiem uzņēmumiem, kuru pārkāpuma smagums un ilgums ir atšķirīgs. Taču ir skaidrs — ja attiecīgie uzņēmumi ir atšķirīgās situācijās, Komisijai nav pienākuma nodrošināt, ka to naudas sodi atspoguļo jebkuras atšķirības, kas pastāv starp to kopējo apgrozījumu vai apgrozījumu minētās preces tirgū. Minētie principi tiek piemēroti pat tad, ja šie uzņēmumi ir vienādā situācijā.

76 Arī prasītājas arguments, ka uzliktā naudas soda nesamērīgums ir acīmredzams, ja šo naudas sodu salīdzina ar citiem uzņēmumiem uzlikto naudas sodu līdzīgās lietās, ir jānoraida. Komisijai nav pienākuma noteikt naudas sodus, kas ir samērīgi ar uzņēmuma apgrozījumu un ir pilnīgā saskaņā ar tiem sodiem, kas ir noteikti citās iepriekšējās lietās.

77 Šajā sakarā ir jāuzsver, ka pati Komisijas prakse, pieņemot iepriekšējos lēmumus, neizriet no atbilstošām tiesību normām par naudas sodiem konkurences jautājumos. Tas, ka Komisija iepriekš piemēroja noteiktus naudas sodus par atsevišķiem pārkāpumu veidiem, neizslēdz tās iespēju palielināt šo sodu apmēru līdz Regulā

Nr. 17 norādītajām robežām, kas ir vajadzīgs, lai nodrošinātu Kopienas konkurences politikas īstenošanu (šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Musique diffusion française* u.c./Komisija 109. punkts un šī sprieduma 38. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai Carbon* u.c./Komisija 243. punkts).

78 Turklāt, ja Komisija vienā pārkāpumā iesaistītiem uzņēmumiem uzliek pamatotus naudas sodus atbilstoši pārkāpuma smagumam un ilgumam, tai nevar pārmest to, ka dažiem no šiem uzņēmumiem ir uzlikts lielāks naudas sods attiecībā pret to apgrozījumu, nekā citiem uzņēmumiem iepriekšējās lietās (šajā sakarā skat. šī sprieduma 68. punktā minētā sprieduma lietā *LR AF 1998*/Komisija 278. punktu).

79 Jāpiebilst, ka pārkāpumu smagums ir jānosaka, ņemot vērā vairākus elementus, piemēram, lietas īpašos apstākļus, tās situāciju un to, cik preventīvs raksturs ir naudas sodam, neizveidojot saistošu vai izsmeļošu kritēriju sarakstu, kas obligāti būtu jāņem vērā (Tiesas 1997.gada 17. jūlija spriedums lietā C-219/95 P *Ferriere Nord*/Komisija, *Recueil*, I-4411. lpp., 33. punkts, un šī sprieduma 68. punktā minētā sprieduma lietā *LR AF 1998*/Komisija 236. punkts). Taču atbilstīgā informācija, piemēram, tirgi, preces, valstis, uzņēmumi un attiecīgie laikposmi katrā lietā atšķiras. No tā izriet, ka Komisijai nav pienākuma uzlikt naudas sodus, kas atspoguļotu to pašu apgrozījuma proporcionālo daļu visās lietās ar līdzīgu pārkāpuma smagumu (Pirmās instances tiesas 2004. gada 13. janvāra spriedums lietā T-67/01 *JCB Service*/Komisija, *Recueil*, II-49. lpp., 187.–189. punkts).

80 Turklāt jānorāda, ka, lai gan Komisijas uzliktais naudas sods *SAS* lēmumā, uz ko norāda prasītāja (skat. šī sprieduma 50. punktu), neatspoguļo pārāk lielu attiecīgā uzņēmuma apgrozījuma proporcionālo daļu, šis naudas sods tomēr bija ļoti liels, jo sasniedza gandrīz 40 miljonus EUR. Savukārt, ja Komisijas pienākums būtu uzlikt prasītājai naudas sodu, kas atbilst 0,79 % no tās apgrozījuma, kā izdarīts *SAS* lēmumā, tad tāds naudas sods EUR 134 939 apmērā noteikti nebūtu preventīvs.

81 Arī prasītājas izvirzītās iespējamās kļūdas vērtējumā ir jānoraida.

82 Pirmkārt, Komisijai bija tiesības neņemt vērā to, ka prasītājai nav juridiskā dienesta. Kā noteikts Pamatnostādnēs, "var ņemt vērā arī to, ka lieliem uzņēmumiem ir vairāk zināšanu un labāka juridiski-ekonomiskā infrastruktūra, kas tām ļauj labāk novērtēt to rīcības pārkāpuma raksturu un no pārkāpuma izrietošās sekas no konkurences tiesību viedokļa" (1.A punkta piektā daļa). Kā pareizi norāda Komisija, šī daļa tai ļauj palielināt naudas sodus lieliem uzņēmumiem, bet neuzliek Komisijai pienākumu samazināt naudas sodus, kas uzlikti nelieliem uzņēmumiem. Turklāt, tā kā EK līguma 81. panta 1. punkta a)–c) apakšpunkts skaidri apstiprina, ka minētā aizliegtā vienošanās ir nesaderīga ar konkurences noteikumiem, un tā kā tas ir atzīts arī pastāvīgajā judikatūrā, prasītāja nevar apgalvot, ka tā nepietiekami labi zināja atbilstīgās tiesības. Turklāt no Apstrīdētā lēmuma izriet, ka [pārkāpumā] apsūdzētie uzņēmumi pilnībā apzinājās, ka aizliegtā vienošanās, ar kuru noteica aptuvenas cenas, sadalīja tirgu un piesaistīja klientus, ir pretlikumīga (99. un 100. apsvērums, 125. un 253. apsvērums).

83 Jebkurā gadījumā, lai konkurences noteikumu pārkāpumu varētu uzskatīt par izdarītu ar nodomu, nav vajadzīgs, lai uzņēmums pārkāptu šos noteikumus apzināti, bet pietiek, ka tas nevar neievērot, ka tā rīcība ierobežo konkurenci (Pirmās instances tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-143/89 *Ferriere Nord*/Komisija, *Recueil*, II-917. lpp., 41. punkts, un 2003. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās T-5/00 un T-6/00 *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, *Recueil*, II-5761. lpp., 396. un 397. punkts).

84 Otrkārt, ir jānoraida prasītājas arguments, ka Komisijai bija jāuzliek vieglāks naudas sods, jo tā ir pirmā reize, kad tā tik stingri piegāja nelikumīgu darbību, kurās

piedalījās MVU, sodīšanai. Komisijai nav pienākuma uzlikt vieglākus naudas sodus, pirmo reizi uzliekot sodus šajā nozarē. Turklāt Komisijai nebija pienākuma uzlikt mazākus naudas sodus tikai tāpēc, ka attiecīgie uzņēmumi ir MVU. Faktiski uzņēmuma lielums ir ņemts vērā jau Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā noteiktajā maksimālajā apmērā un Pamatnostādņu normās. Bez šiem apsvērumiem par [uzņēmuma] lielumu nav cita pamatojuma, lai pret MVU attieksme būtu citādāka nekā pret citiem uzņēmumiem. Tas, ka uzņēmumi ir MVU, neatceļ to pienākumu ievērot konkurences noteikumus, kā to pareizi norādīja arī Komisija (skat. Apstrīdētā lēmuma 343. apsvērumu).

85 Turklāt nevar apgalvot, ka Komisija šajā sakarā būtu rīkojusies jaunā situācijā. Lēmumā par siltumizolācijas caurulēm tā faktiski jau uzlika palielinātus naudas sodus MVU, kas bija piedalījušies pretlikumīgās darbībās.

86 Treškārt, prasītāja balsta savu argumentu uz to, ka Komisija nenorādīja, ka patērētājiem būtu nodarīti īpaši zaudējumi. Šajā sakarā pietiek konstatēt, ka no tā, ka tādu īpašu zaudējumu nav, nevar secināt, ka minētais naudas sods bija nesamērīgs. Turklāt Komisija netieši ņēma vērā faktu, ka pārkāpums šādus zaudējumus neizraisīja. No vienas puses, nosakot sākuma summu 3 miljonu EUR apmērā, Komisija netiešā veidā ņēma vērā ierobežoto minētā tirgus lielumu (Apstrīdētā lēmuma 303. apsvērums). No otras puses, tā atzina, ka ekonomiskā situācija, kurā notika pārkāpums, bija smaga tādēļ, ka attiecīgo uzņēmumu klientiem bija liela pirktspēja (Apstrīdētā lēmuma 339. apsvērums).

87 Prasītāja norāda, ka Komisija nevarēja norādīt uz patērētājiem nodarītiem īpašiem zaudējumiem, jo "pastāvēja aiztājējpreces". Šis arguments nevar apstrīdēt šī sprieduma 86. punktā izteikto secinājumu. Turklāt tiesas sēdē prasītāja, atsaucoties

uz aizstājējprecēm, norādīja, ka tā uzskata, ka Komisija nav pietiekami dziļi izpētījusi tirgu un ka pārkāpumam nav bijušas reālas sekas. Šajā sakarā ir jāatzīst, ka savos dokumentos prasītāja kodolīgi pieminēja aizstājējpreces, runājot par pakārtotu argumentu attiecībā uz naudas soda samērīgumu un konkrēti par to, ka tādu īpašu zaudējumu nav. Ir skaidrs, ka vispārīgā veidā tā pārkāpuma sekas neapšaubīja un tirgus definīciju neapstrīdēja.

88 Jebkurā gadījumā, kā ir nospriests šodienas Pirmās instances tiesas spriedumā lietā T-64/02 *Heubach*/Komisija (Krājums, II-5137. lpp.), Komisijai bija tiesības secināt, ka minētajam pārkāpumam bija reālas sekas. Komisija ir pietiekami parādījusi, ka vienošanās par pārdošanas kvotām, kas ir aizliegtās vienošanās "stūrakmens" (Apstrīdētā lēmuma 66. apsvērums), tika ļoti kārtīgi pildīta un ka ik gadu "piecu ražotāju reālās tirgus daļas bija ļoti tuvas tām daļām, par ko tās bija vienojušās" (Apstrīdētā lēmuma 72. apsvērums). Turklāt Komisija iesniedza pierādījumu, ka vienošanās par cenām konkrēti ietekmēja tirgu. Šajā sakarā jāuzsver, ka saskaņā ar objektīvajiem atzinumiem, ko izteica *Union Pigments* un *Trident*, kas bija galvenie uzņēmumi, kas sadarbojās ar Komisiju, ierosinātajām cenām bija ietekme uz tirgus cenu līmeni. Vispārīgāk runājot un ņemot vērā, ka viens no aizliegtās vienošanās mērķiem bija izbeigt cenu karu un ka norādītā prakse tika īstenota vairāk nekā četru gadu garumā, Pirmās instances tiesa uzskata, ka attiecīgajiem uzņēmumiem būtībā ir izdevies izbeigt šo cenu karu un ka tie ir pielāgojuši pašu [noteiktās] cenas, lai sasniegtu lielāku darījuma cenu nekā tā, kas būtu bijusi noteicoša aizliegtās vienošanās neesamības gadījumā.

89 Visbeidzot, kas attiecas uz prasītājas argumentu, ka Komisija nav ņēmusi vērā to, ka prasītāja neguva gandrīz nekādu labumu no minētās preces pārdošanas, jāatgādina — ja uzliktajam naudas sodam jābūt samērīgam ar pārkāpuma ilgumu un ar citiem elementiem, lai tie tiktu ņemti vērā pārkāpuma smaguma novērtējumā, kuru skaitā ir

arī attiecīgā uzņēmuma iespējamā peļņa no šiem darījumiem (Pirmās instances tiesas 1997. gada 21. oktobra spriedums lietā T-229/94 *Deutsche Bahn*/Komisija, *Recueil*, II-1689. lpp., 127. punkts), tad saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tas, ka uzņēmums nav guvis nekādu labumu no pārkāpuma, neliedz uzlikt naudas sodu, citādi sodam nebūtu preventīvā rakstura (šī sprieduma 83. punktā minētā sprieduma lietā *Ferriere Nord*/Komisija 53. punkts un sprieduma lietā *FETTCSA* 340. punkts).

90 No tā izriet, ka Komisija, nosakot naudas soda apmēru, nav ņēmusi vērā to, ka [prasītāja] neguva labumu no minētā pārkāpuma (šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Cimenteries CBR* u.c./Komisija 4881. punkts un sprieduma lietā *FETTCSA* 341. punkts).

91 Lai gan saskaņā ar Pamatnostādnēm (2. punkta pirmās daļas piektais ievilkums) un saskaņā ar noteikumiem par atbildību pastiprinošiem apstākļiem Komisija var palielināt sankciju, pārsniedzot no pārkāpuma nelikumīgi gūtās peļņas apmēru, nevar apgalvot, ka tādēļ, ka pastāv šī iespēja, Komisijai turpmāk jebkuros apstākļos, nosakot naudas soda apmēru, būtu jānosaka ar konstatēto pārkāpumu saistītais finansiālais labums (sprieduma lietā *FETTCSA* 342.–343. punkts). Citiem vārdiem sakot, šāda labuma neesamību nevar uzskatīt par atbildību mīkstinošu apstākli.

92 Šajā lietā Komisija Apstrīdēto lēmumu nepamatoja ar pārkāpuma izdarītāju gūto peļņu no pārkāpuma. Ņemot vērā šī sprieduma 89.–91. punktā minēto judikatūru, šajā sakarā tā nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

93 No visa iepriekš minētā izriet, ka otrā pamata pirmā daļa ir noraidāma.

Par otro daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija, nosakot maksimālo 10 % apmēru, ir ņēmusi vērā prasītājas apgrozījumu pasaulē

— Lietas dalībnieku argumenti

94 Prasītāja norāda, ka samērīguma princips tika pārkāps, jo Komisija ņēma vērā uzņēmumu kopējo apgrozījumu pasaulē, nosakot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktā paredzēto 10 % maksimālo apmēru. Tā atgādina, ka saskaņā ar judikatūru Komisijai ir jāizvairās piešķirt apgrozījumam, kas ir piemērojams, nosakot naudas soda apmēru, "nesamērīgu nozīmi salīdzinājumā ar citiem novērtējuma elementiem" (šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Musique diffusion française* u.c./ Komisija 121. punkts). Atbilstoši doktrīnai šī frāze "aizsargā pret 10 procentu noteikuma tīri matemātisku piemērošanu, kas var būt pretrunā ar [..]"samērīguma principu"" (Van Bael, I. un Bellis, J. F., *Droit de la concurrence de la Communauté économique européenne*, Bruylant, Bruxelles, 1991, 648. lpp.). Komisija Apstrīdētajā lēmumā atzina, ka, nosakot naudas soda pamatsummu, ir jāņem vērā nelikumīgo darbību reālās sekas attiecībā uz konkurenci (Apstrīdētā lēmuma 305. apsvērums). Šajā sakarā tā uzskatīja par piemērotu, salīdzinot attiecīgo uzņēmumu relatīvo nozīmi šajā tirgū, par pamatu izmantot [uzņēmuma] apgrozījumu EEZ, pārdodot minēto preci (Apstrīdētā lēmuma 307. apsvērums). Līdz ar to Komisijai vajadzēja tālāk attīstīt argumentus un 10 % maksimālo apmēru prasītājai aprēķināt, balstoties uz tās apgrozījumu Eiropā, kas ir mazāks par vienu ceturto daļu no tās apgrozījuma pasaulē.

95 Komisija apstiprina, ka tā ir ņēmusi vērā attiecīgo aizliegtās vienošanās dalībnieku daļas EEZ tirgū, lai noteiktu naudas soda sākumsummu. Šai metodei nav nekādas saistības ar to, ka atbilstoši Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktam, uzņēmumam uzliekamais naudas sods nevar pārsniegt 10 % no tās apgrozījuma pasaulē.

— Pirmās instances tiesas vērtējums

96 Otrā pamata otrā daļa nav pieņemama. No vienas puses, no Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkta, kā arī no judikatūras skaidri izriet, ka maksimālās 10 % robežas mērķis ir izvairīties no tā, ka naudas sodi būtu nesamērīgi ar attiecīgā uzņēmuma nozīmi [tirgū] (skat. šī sprieduma 70. punktu). Tādējādi, lai noteiktu šo maksimālo apmēru, ir jāizmanto uzņēmuma apgrozījums pasaulē (šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Musique diffusion française* u.c./Komisija 119. punkts un šī sprieduma 27. punktā minētā sprieduma lietā *HFB* u.c./Komisija 541. punkts). No otras puses, tas, ka jāņem vērā no to preču pārdošanas realizētais apgrozījums šajā ģeogrāfiskajā tirgū, kuras ir pārkāpuma priekšmets, izvērtējot to pārkāpuma smagumu, attiecas uz katra uzņēmuma rīcības plašumu šajā tirgū. Pretēji prasītājas apgalvotajam dažādu apgrozījuma summu izmantošana dažādiem mērķiem nav aizliegta. Tātad otrā pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par trešo daļu, kas balstīta uz to, ka Komisija nav ņēmusi vērā attiecību starp prasītājas kopējo apgrozījumu un tās realizēto apgrozījumu, pārdodot minēto preci

— Lietas dalībnieku argumenti

97 Prasītāja apstiprina, ka Komisijai, novērtējot pārkāpuma smagumu, bija jāņem vērā tas, ka tās realizētais apgrozījums, pārdodot minēto preci, bija nenozīmīgs salīdzinājumā ar tās kopējo apgrozījumu, [kas realizēts], pārdodot visas preces (Pirmās instances tiesas 1994. gada 14. jūlija spriedums lietā T-77/92 *Parker Pen*/Komisija, *Recueil*, II-549. lpp., 94. punkts).

98 Komisija norāda, ka šī sprieduma 97. punktā minētais spriedums lietā *Parker Pen/* Komisija tika pasludināts laikā, kad naudas sodu pamatsummas tika noteiktas proporcionāli uzņēmumu apgrozījumam. Pašlaik kopējais apgrozījums ir viens no vairākiem elementiem, kurus, tiesai veicot kontroli, Komisija var ņemt vērā, bet tas nav faktors, kas tai obligāti ir jāņem vērā. Tā it īpaši norāda — kā atzinusi Pirmās instances tiesa 1998. gada 14. maija spriedumā lietā T-327/94 *SCA Holding*/Komisija (*Recueil*, II-1373. lpp., 184. punkts) — "[tai] nav pienākuma, novērtējot pārkāpuma smagumu, ņemt vērā sakarību starp uzņēmuma kopējo apgrozījumu un apgrozījumu no tām precēm, kas ir pārkāpuma priekšmets".

— Pirmās instances tiesas vērtējums

99 Vispirms ir jāatgādina, ka pastāvīgā judikatūra nepieļauj, ka vienam vai otram apgrozījumam tiek piešķirta nesamērīga nozīme salīdzinājumā ar citiem novērtēšanas elementiem, tā ka piemērojamo naudas sodu nevar noteikt, veicot vienkāršu aprēķinu, kas balstīts uz kopējo apgrozījumu, it īpaši, ja attiecīgās preces veido tikai nelielu apgrozījuma daļu (šī sprieduma 62. punktā minētā sprieduma lietā *Musique diffusion française* u.c./Komisija 120. un 121. punkts un šī sprieduma 97. punktā minētā sprieduma lietā *Parker Pen*/Komisija 94. punkts). Tādējādi Pirmās instances tiesa šī sprieduma 97. punktā minētajā spriedumā lietā *Parker Pen*/Komisija apmierināja pamatu, kas bija balstīts uz samērīguma principa pārkāpumu, jo Komisija nebija ņēmusi vērā to, ka apgrozījums, pārdodot preces, uz ko attiecas pārkāpums, bija neliels salīdzinājumā ar to [apgrozījumu], ko attiecīgais uzņēmums realizēja, pārdodot visas preces.

100 Tā kā šajā lietā Komisija, aprēķinot prasītājai uzliekamo naudas sodu, nepamatojās uz tās kopējo apgrozījumu, prasītāja nevarēja balstīties uz šī sprieduma 97. punktā minēto spriedumu lietā *Parker Pen*/Komisija (Pirmās instances tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-31/99 *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija, *Recueil*, II-1881. lpp., 156. punkts).

101 No Apstrīdētā lēmuma (skat 262.–309. apsvērumu) izriet, ka atbilstoši judikatūrai, nosakot naudas sodu, Komisija bez kopējā apgrozījuma ņēma vērā vairākus citus elementus, to skaitā arī pārkāpuma veidu, tā reālās sekas, attiecīgo uzņēmumu nozīmi tirgū, naudas sodu preventīvo raksturu un ierobežoto attiecīgā tirgus lielumu (šajā sakarā skat. šī sprieduma 100. punktā minētā sprieduma lietā *ABB Asea Brown Boveri*/Komisija 157. punktu, šī sprieduma 38. punktā minētā sprieduma lietā *Tokai Carbon* u.c./Komisija 202. punktu un šī sprieduma 39. punktā minētā sprieduma lietā *Daesang* un *Sewon Europe*/Komisija 60. punktu).

102 Jebkurā gadījumā — kā pareizi norāda Komisija — ir jāatzīst, ka prasītājas apgrozījums, pārdodot cinka fosfātu, ir diezgan liela daļa no tās kopējā apgrozījuma, proti, vairāk nekā 22,83 %. Tādējādi nevar apgalvot, ka prasītāja minētajā tirgū realizēja tikai nenozīmīgu tās kopējā apgrozījuma daļu.

103 Šo iemeslu dēļ otrā pamata trešā daļa ir jānoraida. Tādējādi otrais pamats ir jānoraida kopumā.

Par trešo pamatu, kas balstīts uz nediskriminācijas principa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

104 Prasītāja norāda, ka šajā lietā izmantotā metode naudas sodu noteikšanai ir diskriminējoša, jo atsevišķiem uzņēmumiem Komisija noteica sākumsummu, kas pārsniedz likumīgi atļauto maksimālo apmēru.

105 Pirmkārt, prasītāja atkārtoti apstiprina, ka, šādi rīkojoties, Komisija tai uzlika naudas sodu, kas pārsniedz maksimālo likumīgi atļauto sodu. Savukārt uzņēmumiem ar lielāku apgrozījumu nekā prasītājai, kas veica tikpat smagu un ilgu pārkāpumu kā prasītāja, tika uzlikts naudas sods, kas ir mazāks par likumā noteikto maksimālo apmēru, līdz ar to šo uzņēmumu gadījumā sakumsumma bija mazāka par likumā atļauto maksimālo apmēru. Prasītāja uzskata, ka nediskriminācijas principa pārkāpums ir īpaši acīmredzams, ja tās situāciju salīdzina ar *Heubach* situāciju. Neskatoties uz to, ka Komisija nenorādīja nevienu atšķirību starp šiem diviem uzņēmumiem, nosakot naudas sodu apmēru, *Heubach* uzliktais naudas sods atbilda 5,3 % no tās apgrozījuma un prasītajai uzliktais naudas sods atbilda 9 % no tās apgrozījuma. Tādējādi prasītājai tika uzlikts naudas sods no tās apgrozījuma, kas procentuāli ir vienāds ar 170 % no *Heubach* naudas soda. Tik atšķirīga un pilnīgi nepamatota attieksme pret diviem uzņēmumiem ir tipiska diskriminācija. Šis nediskriminācijas principa pārkāpums ir izskaidrojams ar Komisijas nevēlēšanos ņemt vērā apgrozījumu, nosakot uzliekamo naudas sodu.

106 Savā replikā prasītāja noraida interpretāciju, ko Komisijas sniegusi šī sprieduma 30. punktā minētajā spriedumā lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija.

107 Otrkārt, tā apgalvo, ka Komisijas izmantotā metode varēja novest vai nu pie tās pašas sankcijas, vai pie likumā noteiktā maksimālā apmēra gadījumā, ja divu uzņēmumu piedalīšanās ilgums pārkāpumā tomēr būtu atšķirīgs. Tā norāda, ka diviem uzņēmumiem ar vienādu sākumsummu, kas pārsniedz 10 %, bet no kuriem viens piedalījās pārkāpumā vienu gadu, bet otrs — piecus gadus, galu galā tiks uzlikts vienāds naudas sods 10 % apmērā no to apgrozījuma pasaulē. Tas ir pilnīgi skaidrs vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma piemērs.

108 Komisija apstrīd, ka prasītāja tikusi diskriminēta. Pat ja prasītājas iespējas radīt zaudējumus konkurencei bija tikpat lielas kā *Heubach*, prasītājai uzliktais naudas sods tika samazināts no 4,2 miljoniem EUR līdz 1,53 miljoniem EUR, tieši piemērojot maksimālo 10 % robežu no apgrozījuma, ko nosaka Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts. Komisija uzskata, ka atšķirīgu attieksmi par labu prasītājai nevar uzskatīt par diskriminējošu un ka saskaņā ar Pirmās instances tiesas judikatūru (šī sprieduma 34. punktā minētā sprieduma lietā *Brugg Rohrsysteme*/Komisija 155. punkts un šī sprieduma 68. punktā minētā sprieduma lietā *LR AF 1998*/Komisija 300. punkts) tā ir Regulā Nr. 17 noteiktās naudas soda maksimālās robežas tiešas sekas.

Pirmās instances tiesas vērtējums

109 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru vienlīdzīgas attieksmes princips ir pārkāpts tikai tad, ja līdzīgas situācijas tiek atrisinātas atšķirīgi vai ja atšķirīgas situācijas tiek atrisinātas vienādi, ja vien šāda attieksme nav objektīvi pamatota (šī sprieduma 65. punktā minētais spriedums lietā *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija, 69. punkts, un Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-311/94 *BPB de Eendracht*/Komisija, *Recueil*, II-1129. lpp., 309. punkts).

110 Pretēji prasītājas apgalvojumam — tas, ka prasītājas gadījumā sākuma summa bija lielāka par maksimālo 10 % apmēru, nenozīmēja, ka tai tika uzlikts maksimālais naudas sods (skat. šī sprieduma 61. punktu).

111 Jāatgādina — lai ņemtu vērā attiecīgo uzņēmumu ekonomiskās iespējas un noteiktu naudas soda apmēru tādā līmenī, kas garantētu, ka sodam ir preventīva ietekme, Komisija ierindoja prasītāju kopā ar *Heubach*, *Trident*, *Britannia* un *Union Pigments* pirmajā kategorijā (Apstrīdētā lēmuma 304. apsvērums). No tā, ka prasītājas kopējais apgrozījums bija mazāks par *Heubach*, *Trident* un *Britannia* realizēto apgrozījumu, nevar secināt, ka vienlīdzīgas attieksmes princips tika pārkāpts.

112 Faktiski, kā norādīts šī sprieduma 69. punktā, to apgrozījumu salīdzinājums, kas ir realizēts, pārdodot minēto preci EEZ, parāda, ka uzņēmumi pareizi ir iekļauti vienā grupā un ka tiem pareizi ir piemērota vienāda sākumsumma.

113 Jāpiebilst — lai gan prasītāja un *Heubach* abas piedalījās ļoti smagā pārkāpumā vairāk nekā četrus gadus, galīgais prasītājai uzliktais naudas sods 1,53 miljonu EUR apmērā ir mazāk nekā puse no *Heubach* uzliktā naudas soda, proti, 3,78 miljoniem EUR. Šī atšķirīgā attieksme prasītājas labā ir objektīvi pamatota, ņemot vērā uzņēmumu dažādo lielumu, kā rezultātā prasītāja ir guvusi labumu no Regulā Nr. 17 paredzētā maksimālā apmēra.

114 Turklāt, tā kā Komisijas pienākums nebija nodrošināt, ka galīgais naudas soda apmērs attiecīgajiem uzņēmumiem atspoguļo visas atšķirības starp šo uzņēmumu apgrozījumiem (skat. šī sprieduma 74. punktu), prasītāja Komisijai nevar pārmest, ka tai procentuāli no kopējā apgrozījuma ir uzlikts lielāks naudas sods nekā *Heubach* (šī sprieduma 30. punktā minētā sprieduma lietā *Dansk Rørindustri*/Komisija 210. punkts).

115 Attiecībā uz prasītājas argumentu, ka Komisijas izmantotās metodes rezultātā abiem uzņēmumiem tiek piemērota vienāda sankcija, kaut arī to piedalīšanās ilgums pārkāpumā ir bijis atšķirīgs, pietiek atzīt, ka tas nav balstīts uz attiecīgiem faktiem un tādējādi ir tīri hipotētisks.

116 Visbeidzot, attiecībā uz vienlīdzīgas attieksmes principu, ņemot vērā iepriekš teikto, ir jānorāda, ka Pamatnostādņu piemērošana šajā lietā ļāva nodrošināt, ka abas šī principa daļas ir ievērotas. No vienas puses, visiem attiecīgajiem uzņēmumiem bija kopēja atbildība, un tā ir salīdzināma, jo visi uzņēmumi piedalījās ļoti smagā pārkāpumā. Tādējādi sākumā šī atbildība tika izvērtēta, ņemot vērā attiecīgos pārkāpuma elementus, piemēram, pārkāpuma veidu un tā ietekmi uz tirgu. No otras puses, vēlāk Komisija mainīja šo novērtējumu, ņemot vērā katra attiecīgā uzņēmuma konkrētos apstākļus, ieskaitot tā lielumu un iespējas, tā pārkāpuma ilgumu un sadarbību [ar Komisiju].

117 Tādējādi trešais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

118 No visa iepriekš minētā izriet, ka prasība ir jānoraida kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

119 Atbilstoši Pirmās instances tiesas Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (piektā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) **prasītāja atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

Lindh García-Valdecasas Cooke

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2005. gada 29. novembrī.

Sekretārs

E. Coulon

Priekšsēdētāja

P. Lindh